

Torsdagen den 15 november

Kl. 13.00–14.26

§ 1 Debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

*Debatt med anledning
av budgetproposi-
tionens avlämnande*

Finansministern överlämnade regeringens proposition 2018/19:1 med förslag till statens budget för 2019, finansplan och skattefrågor.

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är inte en vanlig budgetdag i dag. Jag har inte gått den vanliga budgetpromenaden hit. Det beror på att fler än hälften av de nyvalda riksdagsledamöterna den 25 september röstade nej på frågan om huruvida statsministern hade tillräckligt stöd i riksdagen. Sedan dess styrs Sverige av en övergångsregering.

Efter ett val ska budgetpropositionen lämnas inom tre veckor efter att en ny regering har tillträtt, dock senast den 15 november. I dag är det den 15 november, och ingen ny regering har tillträtt. Därför står jag här som finansminister i en övergångsregering och presenterar budgeten. Detta är första gången i Sveriges historia som det händer.

Vi presenterar i dag inte en rödgrön budgetproposition utan en övergångsregerings budgetproposition – en avskalad budget utan ny partipolitisk inriktning. Syftet är att den ska ge goda förutsättningar för en ny regering att föreslå förändringar utifrån sin politiska inriktning. Det är vårt sätt att ta ansvar i den situation vi befinner oss i – en för svensk politik unik situation.

I arbetet med denna budget har vi brutit ny mark givet att det här är första gången en övergångsregering lägger fram en budget. Vi har gjort vårt yttersta för att lägga grunden för en ny god praxis genom samtal med andra partier i riksdagen och, naturligtvis, genom att följa de bestämmelser som finns för budgetarbetet.

Fru talman! Budgetpropositionen följer därför de allmänna bestämmelser som bland annat slår fast att den ska innehålla en finansplan, att regeringen ska redovisa hur överskotts målet nås och att budgetpropositionen ska omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov.

Regeringen har också beaktat den promemoria från Statsrådsberedningen från 1990 som reviderades under den moderatledda regeringen 2014. Där har vissa riktlinjer utfärdats för det praktiska arbetet under en övergångsregeringsperiod. Konstitutionsutskottet har också vid granskningar av övergångsregeringars befogenheter hänvisat till dessa riktlinjer.

Enligt riktlinjerna kan vid ett mycket utdraget regeringsskifte en övergångsregering behöva lämna en budgetproposition och sannolikt även en proposition med förslag till ändringar i innevarande års budget till riksdagen. En sådan proposition bör i enlighet med vad som ovan anförts inte innehålla förslag med en tydlig partipolitisk inriktning.

Vidare följer av regeringsformen att den senaste beslutade budgeten ska fortsätta att gälla om riksdagen vid budgetårets början inte har beslutat om en ny budget för staten.

Regeringen har mot denna bakgrund bedömt att budgetpropositionen för 2019 bör utformas med utgångspunkt i den beslutade budgeten för 2018.

Regeringen har utöver denna utgångspunkt formulerat sex principer för budgetarbetet som vi efter kontakter med företrädare för Moderaterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna bedömer att riksdagen kan acceptera. I de fall dessa justeringar kan finansieras eller där finansieringar redan har redovisats för riksdagen föreslår vi också sådana tillhörande finansieringar.

Fru talman! Att budgeten för 2019 utformas med utgångspunkt i den beslutade budgeten för 2018 gör att både planerade utgiftsökningar och anslagsminskningar för 2019 uteblir. Det betyder till exempel att förslag till höjda generella statsbidrag för kommunerna och höjt anslag för Polismyndigheten, som aviserades i förra årets budgetproposition, inte finns med i denna budget. Vissa tillfälliga satsningar, till exempel bemannings-satsning i äldreomsorgen och upprustning av skollokalerna, förlängs däremot.

Jag kommer nu att gå igenom de sex principer som formuleras.

Den första principen innebär att anslag som används för förvaltnings- och investeringsändamål pris- och löneomräknas på vanligt sätt. De anslag som avser regelstyrda transfereringssystem justeras utifrån ändrad makroekonomisk utveckling liksom ändrade volymer. Denna princip träffar de över 240 så kallade PLO-anslagen. Det handlar framför allt om myndigheters förvaltningsanslag, där de får högre anslag i takt med att löner och hyror stiger. Men det träffar också de 40 så kallade PLK-anslagen, alltså regelstyrda anslag som justeras med hänsyn till förändringar i barnbidrag utifrån hur många barn som föds i Sverige. Det gäller också arbetslöshetsförsäkring, föräldraförsäkring, sjukförsäkring och annat.

Den andra principen innebär att anslag justeras till följd av beslutade lagar, förordningar, internationella avtal, civilrättsligt bindande avtal eller EU:s rättsakter. Det handlar till exempel om infrastruktur, där Trafikverket arbetar med lång planeringshorisont och där de planerade insatserna för 2019 redan har bundits upp i ingångna avtal. Det handlar också om upp-trappningen av skolsatsningar från Skolkommissionens förslag för 2019. Där finns ett beslutat bemyndigande från riksdagen, och Skolverket har därför redan gett kommuner besked om hur stora bidrag de får nästa år.

Det handlar också om helårseffekter av exempelvis barnbidraget, som höjdes i mars 2018 och där det därför bara fanns tiomånaders höjda anslag i förra årets budget. För 2019 behöver detta naturligtvis finnas för tolv månader. Det gäller även tillskott för ökade kostnader för läkemedelsförmånen, där staten är bunden att ersätta landstingen.

Den tredje principen innebär att anslag justeras om riksdagen beslutat om flytt av ändamål och verksamheter mellan utgiftsområden. Det handlar framför allt om servicekontoren, där verksamheten flyttas från Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten till Statens servicecenter. Medlen följer då också med.

Den fjärde principen innebär att anslag justeras om det krävs för att nödvändiga samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas. Det är en princip som har tillämpats restriktivt, och det krävs då också att anslagsförändringen kommer nu. Den kan inte anstå till en ändringsbudget, utan pengarna behövs redan i början på året. Det handlar bland annat om medel till Kustbevakningen, som annars eventuellt skulle behöva lägga ned stationer och säga upp personal. Det handlar också om resurser till försvarsmateriel.

Den femte principen går ut på att för att verksamhet som baseras på ett beställningsbemyndigande för kommande år ska ges förutsättningar att bedrivas i samma omfattning 2019–2021 justeras anslagsnivåerna för alla år med hänsyn till den nivå som beräknades infria de ekonomiska åtagandena för 2019. Detta handlar om att hantera annars kraftiga sänkningar av anslagen för en del områden för åren efter 2019.

Den sjätte principen behandlar förslag som är politiskt okontroversiella som inte kan genomföras under pågående budgetår. De inkluderas i de fall där det råder samsyn om förslagen. Det handlar om det aviserade nästa steget av den sänkta pensionärsskatten, som ju bara går att genomföra på årsbasis. Det betyder att det tredje steget i avskaffandet av denna skatteflykta nu kan genomföras från den 1 januari 2019. För detta finns ett mycket brett stöd i riksdagen.

Fru talman! Det är arbetsintensivt att ta fram en budgetproposition. Det är många långa dagar och även kvällar. Så har det varit också denna gång. Samtidigt är det för många av de inblandade, liksom för mig själv, väldigt mycket mindre inspirerande att ta fram en budget utan reformagenda. Men vi har naturligtvis försökt att göra det bästa av situationen och ta ansvar i det här speciella läget. Resultatet är inte något riksdagspartis idealbudget. Vissa verksamheter kommer tillfälligt att gynnas och andra att missgynnas i förhållande till tidigare beräknade anslagsnivåer. Men det är viktigt att komma ihåg att det här är något som kan hanteras av en nytillträdd regering under pågående budgetår.

Regeringen har med detta arbetssätt och den avskalade budgetpropositionen strävat efter att skapa god praxis och att på ett ansvarsfullt sätt hantera denna unika situation samtidigt som vi ger en ny regering förutsättningar att forma sin egen ekonomiska politik. En ny regering kommer att vilja göra avtryck, och vi utgår därför ifrån att den här budgeten under 2019 kommer att genomgå större förändringar än vad som är vanligt. Den kommer knappast att gälla året ut.

Avslutningsvis vill jag passa på att här i kammaren uttrycka min uppskattning för de samtal som regeringen har fört med de tidigare nämnda riksdagspartierna för att utforma en ny praxis i svensk politik. Det har varit konstruktiva samtal.

(Applåder)

Anf. 2 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! För första gången i Sverige har en budget från en övergångsregering lagts på riksdagens bord. Det är alltså inte en rödgrön budget. Det är inte ett uttryck för den politik som vi socialdemokrater vill se för 2019. Det är en avskalad budget utan ny partipolitisk inriktning. Men det är, som finansministern alldeles nyss slog fast i sitt anförande, en produkt som ger en ny regering goda möjligheter att sätta sin prägel på politiken framåt.

Det är i dag uppenbart att de borgerliga partierna som tillsammans med Sverigedemokraterna röstade bort den sittande regeringen inte hade någon plan för vad som skulle komma i stället.

Fru talman! Jag vill säga någonting om resultatet av den politik som den rödgröna regeringen bedrev. I dag har över 300 000 fler människor ett arbete att gå till jämfört med när den regeringen tillträdde 2014. Över 100 000 fler jobbar i välfärden. Sysselsättningsgraden är den högsta i EU och den högsta i Sverige sedan före 90-talskrisen. Andelen personer som är beroende av bidrag har inte varit så låg sedan 1981.

Kunskapslyftet med bland annat yrkesvux har byggts ut och omfattar fullt utbyggt 100 000 nya utbildningsplatser. 28 000 fler arbetar i skolan. Och förskolegrupperna är de minsta på 25 år.

Efter en lång period av försvagade kunskapsresultat visar internationella mätningar som PISA och Timss att kunskapsresultaten i Sverige stiger igen. Lärarlönelyftet har gett 67 000 lärare höjda löner med i snitt 2 600 kronor i månaden.

Regeringen har höjt barnbidraget. Och steg har tagits för att helt avskaffa skattekllyftan mellan pensionärer och löntagare. Med den här produkten tas också ytterligare ett steg. Investeringar i det gemensamma samhällsbygget har minskat klyftorna och stärkt vår gemensamma ekonomi.

Fru talman! Regeringen har samtidigt byggt nya skyddsvallar för sämre tider. Det underskott i de offentliga finanserna på 60 miljarder som fanns i början av förra mandatperioden har vänts till ett stort överskott. Det faktum att regeringen har sparat över 170 miljarder kronor under förra mandatperioden gör att statsskulden har amorterats ned för att i år vara på den lägsta nivån sedan 1977.

Att det nu finns ekonomiska muskler är viktigt. Framåt ser vi alla stora utmaningar. Det närmaste decenniet ökar antalet människor i Sverige som är över 80 år med 50 procent. Vi blir 300 000 fler äldre – förhoppningsvis blir vi alla äldre, men det blir 300 000 fler som vi betraktar som äldre. Samtidigt blir det 200 000 fler barn i Sverige.

Det är naturligtvis oerhört glädjande att vi lever längre och att många får lyckan att få barn. Men det kräver också resurser i många viktiga samhällsfunktioner. Sjukvården, skolan och omsorgen behöver omfattande förstärkningar. Mer än 150 000 personer behöver anställas i välfärden fram till 2026. Vi behöver bygga 700 nya äldreboenden och lika många förskolor.

Oavsett var i Sverige man bor ska man känna sig säker på att polisen och hela rättsväsendet är rustat med anställda och verktyg för att bekämpa brotten. Polisen behöver än mer resurser. Brotten, våldet och vapnen ska bekämpas med hela den demokratiska rättsstatens fulla kraft.

Också Försvarsmakten behöver tillskott. Sverige ska vara tryggt.

Även om tiden fram till att man får det första jobbet har halverats behövs nyanlända komma snabbare i arbete. Det finns 120 000 lediga jobb i Sverige. Arbetsgivare vill ha någon som kan komma och jobba i deras verksamhet. Samtidigt är många arbetslösa. Här kommer stora insatser att behövas för att stärka matchningen: utbildningsplikt och språkplikt, validering och kompletterande utbildning, plikt och rätt, krav och möjligheter.

Mer behöver alldeles uppenbart också göras för att bekämpa klimatförändringarna.

Klyftorna i vårt samhälle måste minska för att de inte ska slita isär Sverige.

Det är i den här riktningen vi socialdemokrater ville – och vill – fortsätta arbeta. För 2019 hade regeringen aviserat fem ytterligare välfärdsbiljarder. Det innebar stora satsningar på klimat, polis, försvar och särskilda resurser till socioekonomiskt utsatta områden. Det är pengar och insatser som fortfarande behövs.

Inte minst efter gårdagens omröstning ser vi att det behövs en handlingskraftig regering som genom blocköverskridande samarbete kan ta itu med de problem vi ser. Om vi socialdemokrater får tillträda som regering vill vi så snart som möjligt lägga en ändringsbudget för att göra just det.

(Applåder)

Anf. 3 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru ålderspresident! Den 20 juli 2016 trädde den så kallade tillfälliga asyllagen i kraft efter ett beslut här i kammaren. Det var en hyfsat desperat åtgärd från en likaledes desperat regering. Om man hade lyssnat på oss i ett tidigare skede hade man givetvis vidtagit de åtgärderna och mycket mer långt tidigare.

Regeringen har, innan den blev en övergångsregering, visat ganska tydligt att den inte är kapabel att hantera migrationsfrågorna på ett seriöst eller kontrollerat sätt. Något senare lade man nämligen fram och röstade igenom den så kallade gymnasielagen. Det är en lag som syftar till att ge nästan 10 000 fullvuxna, företrädesvis afghanska män utan skyddsbehov uppehållstillstånd. Lagen var så undermåligt och dåligt utformad att den inte ens kunde prövas i domstol i skarpt läge när den väl var på plats.

Signalerna som regeringen skickade ut under föregående mandatperiod kan uppfattas som lätt spretiga, för att beskriva det mildt.

Min fråga är om Socialdemokraterna, givet det parlamentariska läget med en övergångsregering och så vidare, är beredda att antingen permanenta eller åtminstone förlänga den nu gällande tillfälliga lagen som annars mister sin verkan under nästkommande år.

Anf. 4 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Svaret på Oscar Sjöstedts fråga är att Sverige behöver en ny regering som kan återkomma till riksdagen och ta itu med många stora och viktiga frågor. En sådan fråga har vi, finansministern och jag, talat om här i dag, nämligen behovet av att återkomma med en ny ekonomisk politik. Inget av partierna i den här debatten tycker att den här budgeten är bra, utan vi ser framför oss att en ny regering återkommer till riksdagen med en ekonomisk politik.

Prot. 2018/19:17
15 november

*Debatt med anledning
av budgetproposi-
tionens avlämnande*

På samma sätt gäller det väldigt många andra frågor, bland annat den som Oscar Sjöstedt tog upp. Det krävs en ny regering för att också den här frågan i förlängningen ska få sin lösning.

Sedan står vi socialdemokrater – precis som jag nu har redogjort för de viktigaste åtgärderna som vi gärna vill se i en ny ändringsbudget – också för en linje i den här frågan. Vi tycker att den migrationspolitik som vi nu har bör ligga fast. Det är svaret på Oscar Sjöstedts fråga.
(Applåder)

Anf. 5 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru ålderspresident! Tack för svaret! Jag tror att vi kan vara överens om att det är bra med en regering. För en gångs skull kan vi vara överens.

Riksdagen är ändå ett lagstiftande organ. I någon mening är det ju riksdagens fel att vi inte har någon regering, men vi kan ändå ta initiativ. Jag ställer frågan på det här sättet: Om det kommer ett initiativ från riksdagen som landar på riksdagens bord, hur ställer sig då den socialdemokratiska riksdagsgruppen till ett sådant initiativ? Det är väl inte så att hela Socialdemokraterna har blivit ett övergångsparti?

Anf. 6 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru ålderspresident! Socialdemokraterna är ett ansvarsfullt parti som tycker att det är rimligt att i det här läget använda all kraft i det politiska systemet för att få en ny regering på plats. Jag tror att alla de medborgare som har röstat på oss tycker att det är den huvudsakliga uppgiften för den här riksdagen. Det är regeringen som styr riket, står det i grundlagen. Då finns det skäl att se till att det finns en regering som fullt ut kan styra riket.

Det är klart att tillsammans med andra partier har Oscar Sjöstedt satt Sverige i den här situationen. Man har röstat bort en fungerande regering utan att ha en plan för vad som ska komma efter. Det är den typen av kaosparti i svensk politik som Sverigedemokraterna har utgjort under mycket lång tid. Oscar Sjöstedt trivs ju i den situationen. Man riktigt ser att det är så det är.

Vi andra tycker att det vore bra för Sverige med mer av ordning och reda och med att se till att få en regering på plats.
(Applåder)

Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! I dag är det 67 dagar sedan valdagen. Ett par veckor efter det avsattes Stefan Löfvens regering. I dag har övergångsregeringens budgetproposition lämnats till riksdagen.

Jag vill först vända mig till finansminister Magdalena Andersson och understryka det som jag har sagt tidigare. Jag tycker att övergångsregeringen har hanterat situationen väl under dessa veckor. De principer som ligger till grund för propositionen är rimliga. Jag vill också skicka hälsningar till Finansdepartementet. Jag vet att det ligger mycket arbete bakom den här luntan.

Fru ålderspresident! Nu tar arbetet här i riksdagen vid. Och det gör det i ett läge där högkonjunkturen i den svenska ekonomin når sin topp i år och där bnp-tillväxten bromsar in nästa år. Det är ett läge där osäkerheterna och riskerna i omvärlden är större än på länge. Ett exempel är att risken för en eskalerande spiral inom världshandeln med nya handelshinder är

betydande. Ett annat exempel är den italienska regeringens sätt att sköta den ekonomiska politiken med stora budgetunderskott och en ännu större statskuld som följd. Det var några exempel på de orosmoment som kan få väldigt stora effekter för svensk ekonomi.

Det är i det omvärldsläget, med övergångsregeringens budget som utgångspunkt, som vi i riksdagen kan se till att ta ansvar och bygga motståndskraft i den svenska ekonomin.

Vi har nu också möjlighet att ta ansvar för det som medborgarna förväntar sig att vi ska prioritera. Vi ska se till att lösa de mest akuta problemen som vi ser i samhället. Det är problem som vi moderater ofta pratade om i valrörelsen och som fortfarande består, och ibland har de förvärrats.

Den som bor i Sverige ska veta att när man behöver samhällets stöd som mest, då ska det fungera. Behöver man en plats på ett äldreboende ska det finnas en plats. Psykiatrin ska kunna möta upp och ge vård till dem som allra bäst behöver det. Och man ska veta att staten sköter sina huvuduppgifter, i arbetet med att skapa trygghet åt invånarna. Det handlar om att polis och försvar behöver de resurser som krävs för att klara sitt uppdrag. Samhällskontraktet måste återupprättas. För detta krävs resurser i en budget, men också reformer.

Under de fyra år som har gått har många av de akuta problemen tillåtits att växa. Men, fru ålderspresident, även de underliggande problemen i svensk ekonomi har blivit större. Jag vill ägna lite tid åt just detta.

En viktig del av den ekonomiska politiken är tillväxt- och sysselsättningspolitiken, det vill säga det som ofta brukar kallas strukturpolitik.

Nu lämnar vi en mandatperiod som jag skulle vilja beskriva som kliniskt fri från reformer på det området. Då kan man fråga: Vad spelar det för roll? Vad får det för konsekvenser? Jo, långsiktigt är det något av det viktigaste i den ekonomiska politiken, att tålmodigt sätta fokus på ökad tillväxt och full sysselsättning. Annars kommer Sverige att få svårare att klara välfärdsåtagandet.

Resultatet av den förda politiken under senaste år har vi nu sett. Förra veckan kom EU-kommissionens prognos som visar att Sverige under de kommande tre åren kommer att ha en lägre tillväxt per capita än så gott som alla andra länder i EU. Det är en sak att ta på allvar. Prognoser från IMF och andra institut ger en liknande bild.

Tillväxten, och framför allt tillväxten per capita, är alltså svag trots en stark högkonjunktur. Det innebär att den riskerar att bli ännu svagare när konjunkturen vänder.

Vad innebär sämre tillväxt? Jo, det innebär mindre utrymme för löneökningar och därmed sämre ekonomiska möjligheter för hushållen. Men det leder också till mindre resurser i välfärden än vad som annars hade varit fallet.

Ett underliggande problem är tillväxten per capita. Det finns också ett underliggande problem på arbetsmarknaden. Vi har en hög arbetslöshet bland utrikes födda och hög långtidsarbetslöshet mitt i en högkonjunktur.

Fru ålderspresident! Ska Sverige klara det långsiktiga välfärdsåtagandet, klara utmaningen med den demografiska förändringen krävs reformer för starkare tillväxt och full sysselsättning.

Den förra regeringen har inte bara blundat för de underliggande problemen. Inte bara tillväxtreformer har uteblivit. Politiken har dessutom påverkat tillväxten i fel riktning. Sedan 2014 har Sverige presterat sämre än jämförbara länder främst till följd av en politik som försvårat för företagande och tillväxt. Skatterna har höjts med 60 miljarder, regleringarna har ökat, reformer på bostadsmarknaden har helt uteblivit. Arbetslinjen har urholkats och drivkrafterna för arbete har minskat. Det kan vara lätt att bländas i en högkonjunktur och inte se de underliggande problemen, men orosmolnen har varit tydliga.

Vad kan och bör göras, fru ålderspresident?

Det behövs nu en ny ekonomisk reformagenda. Sverige har i många avseenden goda förutsättningar för ännu bättre tillväxt.

Befolkningen är välutbildad och tar snabbt till sig ny teknik. Näringslivet är innovativt med omfattande forsknings- och utvecklingsverksamhet, och möjligheten till finansiering är god.

Men nästkommande år kommer det att krävas fler centrala reformer för att öka tillväxten. Jag vill nämna tre områden.

För det första måste vi ha en skola, ett utbildningssystem, i världsklass. Att skolan är av högsta klass kommer att vara avgörande för att vi ska skapa ett starkt Sverige i framtiden. Men det är också det bästa sättet att se till att alla barn får samma möjligheter och får samma livschanser.

För det andra behövs det en stor skattereform som uppmuntrar och belönar ansträngning bättre än i dag. Vi ska vara ett land som människor med höga kvalifikationer väljer att arbeta i och ett land som de mest framgångsrika företagen väljer att investera i. För dessa beslut spelar skatter och skattenivåer en central roll. Att marginalskatterna är de högsta i världen är inget som vi ska vara stolta över, tvärtom.

För det tredje behövs det reformer för förbättrad matchning och kompetensförsörjning. Vi har under de senaste åren pratat mycket om att det behövs fler jobb med lägre kvalifikationskrav, och det är rätt. Tillsammans med att det blir mer lönsamt att jobba är detta viktigt för att klara integrationen.

Vad Sverige verkligen behöver är dock fler jobb som har de högsta kvalifikationskraven i världen. På en arbetsmarknad där allt som kan digitaliseras också digitaliseras ökar kraven på människor att rusta sig med nya kunskaper. Det vi nu framför allt ser är ett längre arbetsliv där kompetensutveckling och karriärsbyten är mer regel än undantag. Då måste företagen men också vi i det offentliga skapa bra vägar till omställning i arbetslivet.

Fru ålderspresident! Under åren som ligger framför oss behöver Sverige en ekonomisk reformagenda som stärker tillväxt och fokuserar på full sysselsättning för att på så sätt stärka välfärden. Det behövs en ekonomisk politik som både når överskottsmålet och rustar oss för nästa lågkonjunktur. Samtidigt måste vi klara av att lösa alla de akuta problem som vi ser här och nu. Det har riksdagens alla partier nu möjlighet att göra.

När vi senare lägger fram en budgetmotion kommer den att präglas av Alliansens reformagenda. Vi tänker ta steg för att svara på de stora reformbehov som Sverige har, ta tag i integrationsproblem, stärka resurser till polisen och försvaret och stärka resurserna till välfärden så att vi också kan korta vårdköerna. Vi kommer att se till att vi påbörjar en resa med en ekonomisk reformagenda för stärkt tillväxt så att vi kan klara framtidens åtgången.

Jag ser fram emot att inom några veckor komma tillbaka och presentera våra förslag. Helst vill jag såklart göra det tillsammans med mina allianskollegor. Vi är det enda laget här i riksdagen som kom till valdagen med en gemensam reformagenda som kan göra skillnad i Sverige på riktigt.

De reformer som vi genomförde tillsammans 2006–2014 ledde just till ökad sysselsättning och ökad tillväxt. Nu krävs nya tag. Detta kommer vi att återkomma med.

(Applåder)

Anf. 8 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Fru ålderspresident! Låt oss använda tillfället till att titta lite närmare på vilken situation fyra år av socialistisk ekonomisk politik har försatt oss i.

Det enskilt viktigaste och träffsäkraste måttet för att mäta utvecklingen av välståndet i ett land är tillväxt per capita, alltså bnp-utvecklingen i hela ekonomin dividerat med antalet invånare. Där ligger Sverige enskilt sämst till jämfört med EU:s samtliga 28 medlemsländer, det vill säga inklusive Storbritannien, enligt en helt ny rapport från IMF, Internationella valutafonden. Förklaringen är väldigt enkel. Det här beror på en misslyckad ekonomisk politik som har förts av den numera avpolletterade finansministern i kombination med en fullständig okontrollerad invandringspolitik.

Vad gäller arbetslösheten ligger Sverige numera på artonde plats i EU. Det är långt ifrån den mer hedrande tiondeplatsen som vi hade när regeringen sjösatte sitt mål och ännu längre ifrån målet i sig om lägst arbetslöshet i hela EU. Även här är förklaringen en misslyckad ekonomisk politik och en okontrollerad invandringspolitik.

Man har en överdriven tilltro till skattesubventionerade låtsasjobb som inte leder någonvart. Frågan är om man egentligen har någon tilltro. Det handlar kanske snarare om att snygga till statistiken lite grann.

Etableringsuppdraget är ett komplett fiasko. Hela 93 procent av de in-skrivna går inte vidare till ett riktigt jobb efter fullföljt uppdrag, trots att vi plöjer ned miljarder efter miljarder kronor av skattebetalarnas pengar. De helt subventionerade så kallade extratjänsterna ger ännu dystrare läsning. Nästan 19 000 personer har anställningar som är extratjänster, eller så kallade moderna beredskapsjobb. Med ett facit med omkring hundra riktiga nya jobb till en kostnad om 3 miljarder kronor ger det 30 miljoner kronor i kostnad per enskilt nytt jobb. Det är en fullständigt misslyckad arbetsmarknadspolitik.

Det som bevisligen funkar – tydligaste exemplet är kanske RUT-avdraget – är man emot, och det har man försämrat. Det intressanta är inte bara att antalet jobb i ekonomin blir färre, utan det är, tycker jag, att titta på de företagare som är verksamma i RUT-sektorn. Det visar sig då att en majoritet, 52 procent, är kvinnor. Sett till hela näringslivet är bara tre av tio företagare kvinnor. Den sektor där kvinnor som företagare alltså är överrepresenterade är regeringen uttalad motståndare till.

Än mer intressant är att av dessa kvinnliga företagare är nästan varannan, 49 procent, född i ett annat land. Regeringen driver alltså en politik mot kvinnligt företagande, mot ökad jämställdhet i näringslivet och mot ökad integration. Samma mönster syns inom den privata välfärdssektorn, som regeringen helt vill avveckla. Inom vård- och omsorgsbranschen är 65 procent av företagarna kvinnor.

Utöver att driva en direkt företagsfientlig politik har man också haft en företagsfientlig retorik. Man har insinuerat att företagare i första hand är presumtiva skattesmitare. Man har kallat företagarna ”sådana som hänger vid Stureplan”. Man har velat införa en extra beskattning av landets entreprenörer. Och man har velat höja företagarnas kostnader för sjuklön.

Fru ålderspresident! Under innevarande mandatperiod kommer vi att behöva preppa Sverige för lågkonjunktur. Den kommer inte att bli helt smärtfri, men vi kan från politiskt håll göra den så lindrig som möjligt. Staten kommer att behöva ta ett större finansiellt ansvar för kommunsektorn, till stor del som ett resultat av att man tvingat kommunerna att ta emot ett stort antal nyanlända och sedan inte haft någon som helst plan för detta. Kommunerna kommer att tvingas göra skattehöjningar om staten inte tar ansvar för den situation som staten orsakat från första början.

Det här kommer att finnas med i den budgetmotion som vi kommer att presentera inom kort. Utöver det kommer vi att ha med skattelättnader för såväl löntagare som pensionärer. Om vi fick bestämma skulle begreppet ”inkomst av pension” över huvud taget inte finnas. Inkomst av tjänst ska i stället innefatta såväl nuvarande arbete som tidigare utfört arbete.

I våra preliminära fördelningspolitiska analyser framgår också klart och tydligt att alla inkomstgrupper och alla åldersgrupper blir vinnare med vår politik. De som är lite äldre och de som tjänar lite mindre blir dock de största vinnarna med vår budgetpolitik.

Vidare kommer vi att göra satsningar direkt på företagarna i stället för att ha dessa massiva subventioner och kostnader för en missriktad arbetsmarknads- och integrationspolitik. Sänkta arbetsgivaravgifter med tydligt fokus mot de allra minsta företagen är den enskilt mest effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärden. Det handlar till lika stor del om att möta den kommande lågkonjunkturen. Gör vi rätt satsningar på företagarna nu kan vi dämpa en alltför påtaglig uppgång i arbetslösheten sedan.

Låt mig också säga några ord om det faktum att vi just nu behandlar en så kallad övergångsbudget från en övergångsregering. Skälet till detta är att det finns ett antal partier och i synnerhet ett antal partiledare i den här kammaren – jag tror inte att jag behöver nämna dem vid namn – som kollektivt uppvisar en mognadsgrad i paritet med ett mycket litet barn. De är uppenbarligen beredda att hålla hela riket som gisslan inkom i syfte att tillfredsställa det egna uppblåsta egot. Det är ungefär på en sådan mental nivå som delar av den här institutionen befinner sig just nu.

Det är fråga om vuxna människor som inte klarar av att samtala med andra vuxna människor därför att de inte håller med varandra. Jag hörde av en lärare att den sortens beteende aldrig hade accepterats i hennes klassrum. Prata med Jimmie Åkesson! Jag har känt honom i 16 år, och jag kan lova er: Han bits inte. Han har i alla fall inte gjort det hittills.

Slutligen vill jag uppmana de delar av den före detta Alliansen som fortfarande är intresserade av att syssla med politik i stället för symbolik att lägga en heltäckande budgetmotion här på riksdagens bord. Det som övergångsregeringen nu har presenterat är inte en opolitisk budget utan en förlängning av fyra års socialistiskt styre. Jag kan redan här och nu säga: Kommer vi i ett sådant budgetförslag, ett motförslag, att få se angelägna skattelättnader för pensionärerna, för löntagarna och för småföretagarna, angelägna satsningar på Polismyndigheten och på Försvarsmakten, åtgärder för att på allvar börja korta vårdköerna, satsningar på de allra fattigaste

äldre och minskade migrationsrelaterade kostnader är sannolikheten väldigt stor att en sådan budgetmotion kommer att få stöd av mig och mina 61 riksdagskollegor i Sverigedemokraternas riksdagsgrupp i den händelse att vårt eget budgetförslag faller. Vi kommer i alla händelser att lägga ett eget förslag på riksdagens bord inom kort.
(Applåder)

Anf. 9 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru ålderspresident! Det här är minst sagt en speciell budgetdebatt och en speciell politisk höst. Jag skulle vilja inleda med att säga några ord om den övergångsbudget som vi i dag har fått på riksdagens bord. Det är första gången i modern svensk politisk historia något liknande händer – att vi har en övergångsregering som i Finansdepartementet tar fram en övergångsbudget och att regeringsbildningen drar ut så pass långt på tiden.

Basen för det här dokumentet och de principer som vi – ett flertal av riksdagens partier – har diskuterat handlar om att Sverige ska fungera. Människor som jobbar på myndigheter ska fortsätta att kunna gå till jobbet. Människor som har olika former av ersättningar ska veta att de saker vi tar för givna fortsätter att fungera på det sätt vi är vana vid även efter årsskiftet.

Jag tycker att det har varit mycket positivt och konstruktivt att samtala om hur en övergångsregering ska agera i detta nya läge. Huvudansvaret för denna konstruktiva anda ligger givetvis på ansvariga övergångsstatsråd. Jag tycker att det om någonting ger ett gott hopp inför mandatperioden och inför de mandatperioder som komma skall. Vi har många stora utmaningar som jag skulle vilja återkomma till. Det allra bästa vore om vi kunde nå bredast möjliga samsyn kring reformbehoven.

Jag vill poängtera att oavsett hur den parlamentariska behandlingen av denna övergångsbudget landar har vi i och med de principer som ligger till grund för övergångsbudgeten gjort någonting gott för Sverige och det finanspolitiska ramverket. Kommande övergångsregeringar, i den mån vi kommer att få se sådana, kan se på den här processen för att se hur det är rimligt att agera i ett sådant läge.

Frågan är given: Hur agerar vi nu? Några partier har redan kommit med sina besked. Det är helt uppenbart att det är två storheter, två linjer, som helt eller delvis står emot varandra. Å ena sidan finns det uppenbara fördelar med en strikt budgetprocess i ett svårt parlamentariskt läge. Å andra sidan finns det fullt naturliga viljor från partierna att i detta svåra politiska läge föra fram sin egen politik och vara tydliga med vad man står för i ett läge där det är stort intresse för de politiska vägvalen.

Centerpartiets besked är inte möjligt att ge i dag. Vi kan nog bara konstatera att fortsättning följer i frågan.

Det här är mandatperiodens första budgetdebatt. Låt oss därför ta chansen att slå fast vad vi måste ägna den här mandatperioden åt!

Som tidigare nämnts av flera talare har Sverige stora reformbehov. Vi måste ta tag i saker som vi inte har gjort något åt på mycket lång tid. Det handlar om saker som inte minst jag själv nämnde gång efter annan i debatter liknande denna under föregående mandatperiod. Centrala delar av det svenska samhällsbygget måste reformeras och moderniseras.

Prot. 2018/19:17

15 november

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Prot. 2018/19:17
15 november

*Debatt med anledning
av budgetproposi-
tionens avlämnande*

Vi har en bostadsmarknad som fungerar alldeles för dåligt. Vi har en arbetsmarknad som på toppen av en högkonjunktur inte riktigt levererar och där det finns stora risker för att obalanserna blir allt större när konjunkturen viker. Vad gäller skattesystemet var det ungefär 30 år sedan vi gjorde ett rejält omtag senast. Sedan dess har ett flertal olika viktiga beslut tagits. Detta har skapat ett system där både folk och företag har det svårare än i många av våra närliggande konkurrentländer att veta på vilket sätt man ska betala sin skatt. Inte sällan måste man ta hjälp av olika konsulter. Ett svenskt företag lägger till exempel 45 procent mer tid på skatteadministration än sina norska kollegor. Det tycker jag och Centerpartiet är dåligt. För att lägga till en fjärde punkt efter bostäder, arbetsmarknad och skatter måste vi ta tag i de samtal som fördes före valet på infrastrukturområdet. Här har Sverige under lång tid underinvesterat. Vi måste bygga det nya Sverige.

Det som är gemensamt för ett flertal av de här utmaningarna och problemen är att det krävs liberala lösningar som bygger på flexibilitet och en förståelse för hur den moderna ekonomin fungerar. I ett läge där en ekonomi som den svenska i mångt och mycket bygger på rörelse, flexibilitet och att saker och ting förändras har vi system och ett samhällsbygge som i mångt och mycket säger åt oss att bli kvar vid vår läst. Vi har en bostadsmarknad som funkar allra bäst om man inte flyttar. Vi har en arbetsmarknad som funkar allra bäst om man är kvar hos samma arbetsgivare. Det här blir allt mindre rimligt, allt mindre modernt och ett allt större problem.

Jag och Centerpartiet hoppas att vi kan få på plats en effektiv regering som tar initiativ och knyter breda överenskommelser i Sveriges riksdag, så att vi möter de här problemen och gör någonting åt dem medan det fortfarande finns någonting som åtminstone liknar goda tider i ryggen för att underlätta processen. Senast Sverige tog tag i liknande strukturella svårigheter var efter en mycket djup 90-talskris. Det var först då det dåvarande svenska politiska ledarskapet samlade sig till att verkligen lösa de problem vi visste att vi hade haft under lång tid. Jag hoppas att det inte ska krävas en kris av liknande magnitud för att vi i denna kammare ska samla oss för att göra det vi alla vet behöver göras.

Fru ålderspresident! Denna kammare har i höst två huvuduppgifter. Vi ska anta en budget som ser till att Sverige fortsätter att fungera och att landet och dess alla olika goda ting i form av såväl socialförsäkringar som myndigheter och mycket annat fungerar den 1 januari lika bra som den 31 december. Men vi måste också forma en effektiv regering. Sverige förtjänar att vi lyckas med båda dessa uppgifter.

(Applåder)

Anf. 10 ULLA ANDERSSON (V):

Fru ålderspresident! Valresultatet blev 144–143 till de rödgröna. Trots det och trots att de inte hade någon ny regeringsbildare att tillsätta avsatte de borgerliga partierna med valets stora förlorare Moderaterna i spetsen tillsammans med Sverigedemokraterna statministern och såg till att vi fick en övergångsregering. Sedan dess befinner vi oss i ett politiskt vakuum. Alliansen hade ingen gemensam plan då. Nu, 67 dagar senare, har man ännu ej någon sådan. Det är snarare tvärtom – allianspartierna står allt längre ifrån varandra. Avstånden mellan dem verkar vara lika långa som

avstånden i vårt avlånga land. Alliansen får nog numera ses som den före detta Alliansen.

Därför har vi också en övergångsbudget att hantera. Den är i väntan på att en ny regering tillträder som kan lämna de förslag till ändringar i statens budget som en sådan regering tycker är lämplig utifrån dess politiska inriktning.

Under den gångna mandatperioden har Vänsterpartiet i samarbete med regeringen sett till att mycket bra har blivit gjort. Antalet anställda i välfärden har ökat kraftigt, arbetslösheten har sjunkit och sysselsättningsgraden stigit. Möjligheterna att få ett arbete har stärkts genom utbildningsinsatser, arbetsmarknadspolitik och körkortslån. Fördelningsprofilen på de budgetar som lagts fram har gått i rätt riktning, och framför allt har kvinnor och människor med låga inkomster gynnats.

Avgiftsfri mammografi och cellprovsscreening syftar till ingen ska behöva missa en cancertumör eller cellförändringar för att plånboken är tunn.

Avgiftsfria lovaktiviteter för barn, gratis buss på sommarlovet för unga och sänkta avgifter för kulturskolan syftar till att möjliggöra att alla unga ska kunna delta, kunna mötas och få en rikare fritid.

Avgiftsfria mediciner för barn och gratis glasögon till barn och unga syftar till att ingen förälder ska behöva välja mellan att betala hyran eller hämta ut barnets medicin och att inget barn ska behöva vara utan de glasögon det behöver.

Att tillföra 10 miljarder till vård, skola och omsorg handlar om att öka kvaliteten och öka tillgängligheten till välfärden.

Höjda ersättningsnivåer i sjukersättningen, höjda tak i sjukförsäkringen och i a-kassan och höjda golv, höjda bostadstillägg, höjt underhållsstöd för ensamstående föräldrar och höjda flerbarnstillägg handlar om att skapa ekonomisk trygghet, ge värdighet, minska människors ekonomiska utsatthet, minska barnfattigdom och öka människors frihet.

En del verkar vilja kalla en sådan politik extrem. Jag vill säga att den handlar om värdighet och rättvisa. Extremt är däremot att vilja sänka människors löner, införa marknadshyror, affärerna med Nuon och Postnord. Det tycker jag är extremt. Eller att riva upp LAS, människors anställningstrygghet. Eller att tro att människor som är sjuka blir friska av att få reda på att de får sänkt skatt om de går tillbaka till jobbet. Extremt är att göra en gemensamt finansierad välfärd till en marknad och tillåta obegränsade privata vinstuttag på skattemedel. Det vill jag säga är extremt.

Fru ålderspresident! Det Sverige behöver den kommande mandatperioden är en politik för ekonomisk jämlikhet där människors vilja att bidra tas till vara. Det är en politik för sammanhållning, hopp och framtidstro. En sådan politik kan aldrig högern bidra till.

Sverige är det land där inkomstskillnaderna vuxit snabbast under flera decennier. Inkomstskillnaderna eskalerade under den borgerliga regeringen. Men vi vet, och de allra flesta vet i dag, att det inte är bra för vare sig samhällsutvecklingen eller den ekonomiska tillväxten med kraftigt växande inkomstklyftor utan snarare tvärtom.

Trots det har Sverige det minst omfördelade skattesystemet bland EU:s 15 kärnländer och den skevaste förmögenhetsfördelningen ihop med USA och Brasilien. Faktum är att om vi fortsätter att öka inkomstskillnaderna i den takt vi har gjort under de senaste decennierna kommer vi att ha gått förbi USA någon gång under 2030-talet.

Prot. 2018/19:17

15 november

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

Ojämligheten märks i vår vardag. Vi bor inte i samma bostadsområden längre, och våra barn går inte tillsammans i skolan. Några av oss blir sjukare än andra och lever kortare tid. Barnfattigdomen är utbredd bland en del barn medan andra barn kan åka på ännu fler utlandssemestrar, för att inte tala om den äldrefattigdom som breder ut sig.

Privata skattefinansierade bolag tillåts sko sig på vår gemensamma välfärd. Undersköterskor, fastighetsskötare, städerskor, taxichaufförer och kassörskor har inte makten att styra över sina arbeten. De kan inte, som en del andra, ta en välbehövlig långlunch när de behöver det eller göra ärenden på arbetstid, och de hinner inte ens träna.

Arbetet sliter på kroppar och hälsa. Många vet inte ens om de har jobb nästa vecka eller nästa månad. Det påverkar självklart ekonomiska förhållanden som var man kan bo, hur många sjukdagar man har, vilken pension man kan få och om den ens går att leva på. Det påverkar vilken bil man kan köpa och om man har råd med en sommarstuga eller med fjällsemester på sportlovet. Det påverkar till och med hur länge man kommer att leva. Klass har nämligen betydelse för de liv vi själva och våra barn tillåts leva.

Vänsterpartiets uppgift är att bedriva en politik som utjämnar klasskillnader och livsförutsättningar. Vi vill inte ha ett skattesystem som är riggat för de rikaste utan för vanligt folk. Vi vill ha omfördelning. En del partier tycker vi ska ställa grupp mot grupp. Vi tycker i stället att vi ska ändra på de politiska beslut som ökat ojämlikheten och underfinansierat välfärden.

Förutom en skattepolitik som omfördelar från höginkomsttagare till låginkomsttagare behövs självklart ekonomiska förstärkningar i välfärden. Det behövs förbättrade arbetsvillkor och höjda löner inom handikapp- och äldreomsorg och i vård, förskola och skola. Det behövs satsningar som gör att varenda unge klarar av skolan med fullständiga betyg och att vuxna som behöver ställa om ska få möjligheten till en utbildning som kan ge jobb och goda framtidsmöjligheter.

Tryggheten på arbetsmarknaden måste öka, och makten och inflyttandet över arbetet måste vara hos dem som utför arbetet. Bostadsbristen måste byggas bort med hyresrätter till rimliga hyror.

Självklart ska de som behöver assistans ha assistans, och vi ska ha en sjukförsäkring som det går att lita på. Människor som har kommit till vårt land ska kunna få ta hit sina familjer.

Vi behöver minska utsläppen här hemma och internationellt. Vi behöver göra allt vad vi kan och använda alla våra verktyg vi har för att minska dem. Det kräver solidariska lösningar och handlingar. Vi i den rika världen kan inte fortsätta att förbruka jordens resurser på det sätt vi gör. Vi kan inte ta oss den makten på bekostnad av våra barn och barnbarn.

En övergångsbudget löser självklart inte detta. Det är den inte heller avsedd att göra. Den finns här för att vi har den situation vi har. Den är inte vad vi önskar oss. Den är inte vad någon önskar sig. Den är just en övergångsbudget vars praxis nu ska prövas.

Trots att Moderaternas statsministerkandidat blev bortröstad i går och de inte har någon ny statsminister eller ny regering att tillsätta har Moderaterna meddelat att de avser att motionera på övergångsbudgeten.

Det vore minst sagt märkligt. Har man precis förlorat en statsministeromröstning med väldigt stora siffror behöver man nog inse att man i det läget inte ska driva igenom sin ekonomiska politik för att på så sätt få makten att ändå styra.

Vi i Vänsterpartiet förväntar oss en ansvarsfull och ordnad process med övergångsbudgeten, att den bör passera genom riksdagen som det var tänkt när lagstiftningen antogs och som de principer den är byggd på avser att säkerställa.

Detta är en tid när klimatförändringar hotar allas vår framtid och kräver solidariska handlingar och lösningar. Det är en tid när de allra flesta insett att ständigt växande inkomstskillnader är ohållbart och skapar sämre förutsättningar för ett lands utveckling och ekonomiska tillväxt. Det är en tid när fascismen och rasismen flyttar fram sina positioner.

Då borde ingen blunda för forskningen om klimatförändringarna, ojämlikheten och de krafter som utnyttjar det vakuum som uppstått och vill förklara maktförändringar och den förändrade maktbalansen på arbetsmarknaden med kulturell identitet och etnifiering av sociala relationer. Då borde ingen göra sig beroende av ett högerextremt parti för att få igenom sin regering eller sin ekonomiska politik.

Tids nog, när en ny regering kommit på plats, får den lägga fram sin budget. Vi alla får på olika sätt hantera det som opposition, regering, förhandlare eller som samtalspart. Det är en rimlig och ansvarsfull ordning.

Anf. 11 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru ålderspresident! Vi har en utdragen regeringsbildning i ett svårt och vanskligt läge. Övergångsregeringen har därför framlagt en budgetproposition i enlighet med vårt konstitutionella ramverk, som är fastlagt i riksdagsordning och budgetlag. Det gör detta till en väsentligt annorlunda riksdagsdebatt och en budgetprocess som inte liknar någon av alla dem jag har varit med om. Det innebär inte att den är oviktig – tvärtom.

Jag vill först tacka för det arbete som övergångsregeringen och dess tjänstemän har gjort med budgetpropositionen. Det mödosamma arbetet med prognoser och att omräkna anslag enligt gällande riktlinjer och arbetet med att ta fram praxisbildande principer för hur ett övergångsbudgetarbete ska bedrivas har varit seriöst. Det är övergångsregeringen som svarar för de här principerna och för tillämpningen av dem, men jag kan konstatera att det råder en bred uppslutning i denna kammare kring dessa principer. De tycks också ha tillämpats på ett rimligt sätt. Det finns således inte något skäl att rikta kritik mot övergångsregeringen – tvärtom.

Men att principerna är rimliga och arbetet rent budgettekniskt är habilt innebär förstås inte att allt innehåll är bra. Den politik som i valet fick en minskad uppslutning och vars främste företrädare är statsminister Stefan Löfven röstades bort av denna kammare. Prolongeringarna innebär att tidigare års otillräckliga, onödiga eller direkt olämpliga rödgröna förslag nu förlängs.

Övergångsbudgeten för också med sig att oförmågan att göra nödvändiga reformer konserveras för ytterligare tid. Detta är förstås inte övergångsregeringens förskyllan utan en konsekvens av förra mandatperiodens politik i kombination med en utdragen regeringsbildningsprocess. Det som övergångsbudgeten ställer i utsikt, alltså en övergång till en ny regering med en ny inriktning av politiken, ser vi ännu inte.

Samtidigt har verklighetens samhällsproblem tyvärr inte kunnat placeras i samma vänteläge som regeringsbildandet. I några fall har problemen förvärrats. Det går att se det som att det är en ny regering som helt och

hållet måste mejsla fram den nya politiken, och det är en rimlig utgångspunkt för en övergångsregering. Riksdagen är dock ingen övergångsriksdag utan en nyvald riksdag med fulla befogenheter och fullt ansvar för politiken. Det är också riksdagen som äger finansmakten, det vill säga Sveriges medborgares rätt att genom sina representanter sig själva beskatta.

Jag och Kristdemokraterna menar att de trängande reformbehoven gör att riksdagen nu bör söka gripa möjligheten att agera, även i avsaknad av en ny regering. Därför menar jag att Alliansen i riksdagen redan under den budgetprocess som nu inleds bör försöka möjliggöra ett påbörjat reformarbete i Sverige. Med stor medvetenhet om de betydande restriktioner som sätts upp av såväl praktiska och beredningsmässiga som konstitutionella förhållanden bör vi göra vad vi kan för att få goda reformer och rätt resurser på plats så snart det är möjligt.

Fru ålderspresident! Reformerna och en ny politik för Sverige kan inte vara en uppgift för en övergångsregering. Men det bör vara en uppgift för riksdagen i avsaknad av en regering som gör detta.

Därför bör Alliansen i första hand lägga en gemensam budgetmotion. Men även om det läggs flera olika budgetmotioner finns möjligheten till en gemensam reservation i finansutskottet, där förändringar görs i övergångsbudgeten baserat på reformer från Alliansens reformagenda. Den gemensamma politiska grunden i Alliansen saknas nämligen inte.

Under alla omständigheter bör det eftersträvas att få alliansreformer på plats redan nu. När sjukvårdsköerna växer och ojämlikheten inom vården ökar behövs både mer resurser och strukturreformer. Det handlar om reformer som kan avhjälpa akut köbildning, långsiktiga kompetensförsörjningsbehov och strukturella problem kring vårdens organisation.

När vi nu ser tecken på en konjunkturavmattning blir det särskilt angeläget att genomföra strukturellt riktiga reformer på arbetsmarknaden så att inte det utanförskap som följer i spåren av arbetsmarknadens kraftiga tuedelning fördjupas. Det behövs också reformer så att kompetensbehov hos näringsliv och offentlig sektor kan mötas.

När vi ser en dysfunktionell bostadsmarknad som hämmar kompetensförsörjning, integration, jobb och tillväxt måste kloka och långsiktiga spelregler komma på plats så snart som möjligt. Det är inte minst angeläget när vi ser ett vikande byggande.

När äldre lider av ofrivillig ensamhet och isolering för att de inte anses sjuka nog att få en äldreboendeplats, när de som har rätt till en plats ändå inte får en och när fyra av tio kommuner inte tror att de kommer att lyckas möta behovet på vare sig på två eller fem års sikt behövs strukturella grepp och resurser till både trygghetsboenden och särskilda boenden.

När skolan brister behövs reformer för kunskap såsom tidigare betyg, mer kunskap och mer undervisningstid.

När klimatutsläppen inte minskar i den takt som krävs måste vi agera.

När det kan vara avgörande för tryggheten i vilket bostadsområde du bor behövs fler poliser med bättre villkor så snart det över huvud taget är möjligt.

Jag vill också lyfta fram en annan utmaning såsom en ny regering behöver ta på allvar. Det handlar om det faktum att över 1 miljon svenskar säger sig sakna en nära vän och att allt fler begravningar sker utan en enda närvarande person. När barn inte tror att deras föräldrar eller andra vuxna har tid för dem och deras oro utan upplever en stor ensamhet behöver vi

erkänna detta som ett samhällsproblem och inte bara ett individuellt problem. Vi behöver också se att det bär med sig samhällsekonomiska kostnader och genomföra reformer för att möta detta.

Många reformer i Kristdemokraternas och Alliansens reformagenda kommer att ta tid att genomföra. En del behöver omfattande beredning. Mycket är dock gemensamt förberett, och en del kan påbörjas redan nu. Jag menar att vi bör ta den chansen här i riksdagen för att tackla dessa utmaningar.

Fru ålderspresident! Avslutningsvis vill jag säga att jag har varit en del av Alliansen under en lång tid. Från Högfors 2004 till hösten 2014 är det nog rimligt att säga att jag i stort sett levde och andades allians. Även under åren därefter har min delaktighet i och vilja att värna Alliansen varit stor. Varför? Jo, jag har sett vad den reformkraften har betytt för Sverige, hur Alliansen har varit som bäst när den har fått transformera goda värden in i praktiska reformer i närkamp med samhällsproblem.

Det handlar om arbete, öppenhet, idealitet och gemenskap. Det handlar om ökad valfrihet och ekonomisk frihet för enskilda och familjer. Det handlar om en insikt om att företag inte är fiender utan grunden för vårt välstånd. Det handlar om tydliga uttryck för solidaritet också bortom kultur- och nationsgränser, och ett helt grundläggande synsätt att samhället är oändligt mycket större än staten. Där har också funnits en grundläggande vilja att inte lämna någon enda i sticket, att inte lämna någon efter men inte heller hålla någon tillbaka. Vi har utmejslat konkreta reformer för att främja allt detta.

Jag har också sett dynamiken i samarbetet och hur alla fyra partier – Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna – har bidragit och än i dag bidrar med reformförslag. Jag har sett hur de olika partiernas olika ingångar har gjort de andra partiernas förslag bättre. Förbättringen har naturligtvis i första hand gällt de andras förslag men i något enstaka fall också Kristdemokraternas.

Om denna reformkraft och dynamik går förlorad och Alliansen upphör att vara reformkraften i svensk politik stärks andra centrum i politiken som på olika sätt och långt ifrån varandra står för andra saker.

Det finns skäl att lyssna noga på vilka det är som önskar att Alliansen spricker. En del säger att det är nya tider nu och att Alliansen inte kan bidra i dessa. Det är inte min uppfattning eller tro, inte ens efter i går. Tvärtom är Alliansen, trots sina svårigheter och de svårigheter som finns i parlamentet, det alternativ som har störst förutsättningar att samverka i en regering eller med ett regeringsprogram som med utgångspunkt i goda värderingar genomför reformer som Sverige nu behöver.

De första reformerna ur den gedigna reformagenda som Alliansen gick till val på kan och bör enligt min uppfattning läggas fram redan under denna budgetprocess för att prövas av kammaren. Jag vill se ett Sverige med frihet utan egoism, med solidaritet utan socialism. Förutsättningarna för detta är störst med Kristdemokraternas och Alliansens politik.

(Applåder)

I detta anförande instämde Andreas Carlson (KD).

Anf. 12 MATS PERSSON (L):

Fru talman och ärade ledamöter! I min hemstad Lund kom det för några veckor sedan en nyhet om att medicinbolaget Baxter lägger ned sin verksamhet och flyttar den till Italien.

I den här kammaren och i den debatt vi alla är en del av målas det ibland upp att Sverige är en traktor som bara mal på. Det råder en högkonjunktur som gör att vi har en känsla av att Sverige är oövervinnerligt på alla sätt. Men när man tar del av nyheten att 300 jobb försvinner från Skåne och Lund inser man att alla de globala företag som finns i vårt land, och som varje dag skapar välstånd i vårt land, verkar på en global marknad där konkurrensen är stenhård. Varje dag, varje vecka, varje månad och varje år behöver beslut fattas i dessa företag, där de hela tiden måste jobba med att vara bättre än sina internationella konkurrenter för att jobben ska finnas kvar här i Sverige.

Fru talman! Samma utgångspunkt bör vi som politiker och Sverige AB ha. Sverige är ett land med en liten och öppen ekonomi i norra Europas utkanter, som inte konkurrerar med Portugal, Italien eller Spanien utan konkurrerar med Kina, USA, Tyskland och Storbritannien. Sverige måste vara bättre än dessa länder för att företag ska vilja förlägga produktion och verksamhet hit.

Sverige kan inte vara sämre eller ha sämre ekonomiska villkor än våra konkurrentländer. Tvärtom måste det finnas bättre villkor än i andra länder. Vi måste ha något att locka med för att internationella företag ska välja att ha sin verksamhet i det lilla landet i norra Europas utkanter. Vi har ett konstigt språk, en liten ekonomi och ett kallt klimat. Vi måste ha andra saker att locka med för att företag ska vilja förlägga sin produktion hit.

När vi nu de senaste åren har sett att ett antal internationella företag som tidigare har varit svenska nu inte längre är svenska företag ringer varningsklockorna tydligt; när vi står still springer andra förbi. När Sverige inte gör tillräckligt gör andra länder mer. Då tappar vi välstånd, konkurrenskraft och framför allt jobb, vilket gör vårt land fattigare.

Fru talman! Många människor känner att politiken inte levererar. Många människor som tittar på tv funderar över de 10 miljonerna som den där politikern berättar om ska lösa något ena dagen och de där 5 miljonerna som ska lösa något den andra dagen. Det spelar ingen roll. På det stora hela fungerar inte grundläggande funktioner i vårt samhälle.

Var sjätte ung människa lämnar grundskolan utan att vara behörig till gymnasiet. Människor lever på bidrag år efter år. Människor fastnar i att leva på försörjningsstöd, inte i en månad eller två månader utan permanent. Människor känner att polisen inte levererar därför att polistätheten är den lägsta sedan 2007. Vårdköerna växer, och människor känner att de inte kommer till i sjukvården, vilket politikerna minsann borde kunna lösa.

Effekten blir att förtroendet för välfärden, för samhällskontraktet och för oss i politiken får sig en rejäl törn. Vi ska ta det på allra största allvar. Oavsett vilken regering som tillträder måste det vara slut på perspektivet att med några miljoner hit eller dit löser man samhällsproblemen. Det är inte det människor förväntar sig av oss, utan de förväntar sig rejäla grundläggande reformer som förändrar och förbättrar viktiga funktioner i vårt samhälle.

Fru talman! Ett tydligt exempel är välfärden. Om vi frågar en lärare eller sjuksköterska präglas deras beskrivning av en arbetsdag av frustration

och stress över att inte få lägga sin arbetstid på det man är utbildad till. I stället måste man lägga en mängd tid på byråkrati, administration och saker som man inte är utbildad till. Man lägger för lite tid på eleverna eller patienterna och för mycket tid på att fylla i dokument eller sitta framför datorn. Huvudproblemet är vi i politiken, som under för lång tid inte har sett villkoren för dem som jobbar i välfärdens kärna och under för lång tid byggt upp en struktur som maler sönder i stället för att skapa glädje och drivkraft på jobbet.

Det handlar om att låta proffsen vara proffs, och det handlar om att göra upp med den jantelagsmentalitet som finns, och har funnits, att ingen är för fin för att göra vissa arbetsuppgifter. Men läkaren på vårdcentralen ska inte plocka ut disk ur diskmaskinen, och sjuksköterskan ska inte bädda sängar eller dela ut bricker med mat. Det ska andra personer göra så att den som är utbildad kan använda sin tid till det han eller hon är utbildad till, nämligen att vårda patienter.

Läraren ska inte gå ut i korridoren för att leta efter elever som är förse- nade till lektionen. Läraren ska inte vara rastvakt. Det kan andra människor göra så att läraren får tid att utbilda våra elever och utveckla undervis- ningen. Proffsen måste få vara proffs.

Fru talman! Liberalerna slåss för en kunskapsskola. Vi gör det därför att vi vet vad motsatsen är, nämligen ett samhälle som slits itu. När skolan inte levererar ser vi framväxten av en ny underklass där din bakgrund be- stämmer din framtid. Det i sin tur utgör grogrunden för den kriminalitet vi kan se, och det skapar ett samhälle som slits isär. Ett samhälle där det är viktigare varifrån du kommer än vart du är på väg är ett farligt samhälle. Det är ett samhälle där drömmar försvinner, och det är ett samhälle där människor inte tror att de själva kan påverka sin livssituation. Det är ett farligt samhälle.

Fru talman! Sverige ligger nu på 18:e plats i EU:s arbetslöshetsstatistik. Målet var att Sverige skulle ligga etta, men vi ligger på 18:e plats. Siffran i sig är inte intressant, utan det allvarliga är att människor som vill jobba inte jobbar. Människor kan inte försörja sig själva och står inte på egna ben, utan de blir beroende av att vara försörjda av samhället.

När sysslolösheten sprider ut sig och riskerar att gå i arv i generationer, där människor inte har framtidstro, skapar vi ett tudelat samhälle där vissa har och andra inte har. Det skapar en grogrund för extremism – religiös extremism och andra former av extremism. Det är i den grogrunden som de kriminella gängen agerar. I Göteborg, Malmö, Kristianstad och Söder- tälje är det i sysslolösheten och bidragsberoendet som grogrunden skapas för de kriminella nätverk som växer sig allt starkare. Det är vår uppgift som politiker att bryta detta. Det handlar givetvis om polisiära insatser, men framför allt handlar det om att det finns en arbetsmarknad som ger alla människor chansen. Den som inte har gått färdigt skolan ska också känna drivkraft att gå upp på morgonen och en gemenskap – att behövas i samhället, finnas på en arbetsplats och göra ett jobb. Den dörren har vi stängt därför att politiker utifrån en socialistisk samhällssyn sagt att det inte ska finnas enkla jobb – det är dåligt. Det har den tidigare regeringen sagt nej till. Priset är ett fördjupat bidragsberoende.

Fru talman! Jag är liberal, inte socialist. Det betyder att rättvisa för mig inte är att alla har lika mycket. Rättvisa för mig är att alla har samma förutsättningar i livet. Men människor kommer sedan att göra olika val. En del kommer att utbilda sig, och en del kommer att starta företag. Det är helt okej att alla inte tjänar lika mycket, så länge alla har samma chans från början. Rättvisa är inte att alla har lika mycket, utan rättvisa är att alla har samma chans i livet.

Därför är det konstigt att vi lever i ett samhälle där utbildning ses som något dåligt. Sverige är det land i västvärlden som beskattar utbildning allra högst. Var tredje heltidsarbetande svensk i vårt land betraktas som höginkomsttagare och har en marginalskatt på 50 procent. Inget land har högre marginalskatter än de vi har här i Sverige. Effekten av detta blir att utbildning inte lönar sig. Den inriktningen måste brytas.

Fru talman! Sverige är ett land som de kommande åren har stora samhällsproblem att ta itu med. I detta läge känner människor att politiken inte levererar. Politiken tar inte tag i viktiga, stora och grundläggande samhällsfunktioner som inte fungerar. Polisen, skolan och vården fungerar inte och levererar inte på en nivå som medborgarna förväntar sig. Då är inte svaret mer av det vi har haft de senaste fyra åren. Svaret är inte den övergångsbudget som vi just nu hanterar i vår riksdag. Svaret är liberala reformer där fler människor kan stå på egna ben, där vi investerar i skolan, där vi ser till att bygga välfärden så att proffsen får vara proffs. Det är så vi bygger ett bättre samhälle, och det är med de reformerna Liberalerna vill bygga Sverige starkare.

(Applåder)

Anf. 13 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Sverige är i ett nytt, hittills oprövat läge, och det är viktigt att vi alla tar ansvar i den situation vi nu befinner oss i. Därför har övergångsregeringen haft samtal med de borgerliga partierna och Vänsterpartiet om principerna för den budget som vi presenterade i dag.

Resultatet är det som nu läggs på kammarens bord. Det är inte vår önskebudget. Det är ett dokument som säkerställer att statens verksamheter ska kunna fungera tills en ny regering är på plats och är fri att presentera sin egen ekonomiska politik.

Det vi bör fokusera på är att få en ny regering. Så länge riksdagen inte beslutat om en sådan är det heller inte rimligt att riksdagen binder upp den med en redan fastställd ekonomisk politik. Men med det sagt tänker jag ta tillfället i akt och redogöra för en del av den ekonomiska politik Miljöpartiet vill att en ny regering ska föra.

Fru talman! Läget för planeten är mycket oroande. Dagligen får vi rapporter om tillstånd som inte förbättras utan tvärtom försämras. Vi måste nu jobba ännu hårdare för att bygga ett bättre samhälle – ett där vi inte bränner upp planeten eller slösar med resurser och där kontinenter av plast inte växer i haven. Ett samhälle där rikedom mäts i tid för sig själv och varandra och inte i konsumtion. Ett samhälle byggt av solidaritet, där vi står upp för jämställdhet och rättvisa. Helt enkelt ett samhälle där våra barnbarn får möjlighet att växa upp och leva fria liv på en frisk planet med ett rikt växt- och djurliv.

Men klimatförändringarna är här och nu. Isarna smälter, och torkan breder ut sig. Det har jag sagt många gånger förut i den här kammaren.

Larmrapporterna är många, men länge var de uppenbara problemen långt borta. I somras kom de närmare oss, med extrem torka och brinnande skogar. Kostnaderna för klimatförändringarna blir nu uppenbara och påtagliga för allt fler, och behovet av att ställa om för att få ned utsläppen blir allt större.

Fru talman! I våra barnbarns framtida Sverige körs inga bilar på bensin eller andra fossila drivmedel. Vi har tåg som går i tid och som rullar snabbt fram på höghastighetsbanor. Regeringen sjösatte förra mandatperioden flera viktiga reformer för att minska utsläppen från transportsektorn, men mer måste göras.

I våra barnbarns framtida Sverige äter vi klimatsmart och ekologisk mat – mat som är bra för såväl människa som planet. Självklart ska det offentliga ta ansvar genom att bara köpa in mat som producerats på sådana villkor som gäller i Sverige men också genom att främja klimatsmart och ekologisk konsumtion med politiska styrmedel.

Fru talman! I våra barnbarns framtida Sverige slipper vi oroa oss för döende havsbottnar och sjuka korallrev. För att vi ska nå dit måste spridningen av plast, gifter och skadliga ämnen till våra sjöar och vattendrag stoppas och fler marina skyddsområden skapas. Vi måste också fortsätta stärka arbetet med en offensiv naturpolitik. Världsnaturfonden presenterade nyligen att antalet ryggradsdjur i världen minskat med 60 procent på 40 år! Nu krävs snabba politiska åtgärder.

Fru talman! I våra barnbarns framtida Sverige tar vi hand om varandra lika mycket som vi tar hand om vår planet. Vi måste förändra det ekonomiska systemet i grunden och skapa en cirkulär ekonomi. Där delar vi resurser med varandra och återanvänder. Vi lever mer och jobbar mindre, och vi gör så att det blir dyrare att göra sådant som är dåligt för miljön än det som är bra.

Samtidigt som vi måste lösa de stora framtidsfrågorna för planeten måste vi också ha en politik för här och nu. Det är för många barn som inte mår bra och lider av psykisk ohälsa. Det måste förebyggas och behandlas snabbt. Vi måste se till att alla barn och unga får en ärlig chans i skolan och har rätt att växa och utmanas, lyckas och utveckla sina talanger. Vi har genomfört stora satsningar på skolan under den gångna mandatperioden, men mer behöver göras.

Sverige spelar en viktig roll för en öppen och fredlig värld. I en tid där högerextrema och odemokratiska krafter växer fram är det viktigare än någonsin att vi står upp för demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet. För Miljöpartiet är det självklart med en human flyktingpolitik som värnar asylrätten och ger familjer rätt och möjlighet att återförenas.

När andra länder förnekat klimathotet har Sverige visat ledarskap. Vi vill att Sverige ska vara en föregångare och påtryckare i det globala miljöarbetet, och den uppgiften är viktigare än någonsin.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Eriksson (MP).

Debatten med anledning av budgetpropositionens avlämnande var härmed avslutad.

Budgetpropositionen bordlades.

Prot. 2018/19:17
15 november

*Debatt med anledning
av budgetpropositionens
avlämnande*

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Magdalena Schröder som suppleant i utrikesutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i utrikesutskottet
Magdalena Schröder (M)

§ 3 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i EU-nämnden skulle utökas från 67 till 72.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 4 Val av extra suppleanter

Val av extra suppleanter företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleanter i EU-nämnden
Barbro Westerholm (L)
Gulan Avci (L)
Mats Persson (L)
Johan Pehrson (L)
Arman Teimouri (L)
Lina Nordquist (L)
Helena Gellerman (L)

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Skrivelse
2018/19:14 till socialförsäkringsutskottet

Redogörelse
2018/19:JO1 till konstitutionsutskottet

§ 6 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Proposition
2018/19:2 Höständringsbudget för 2018

§ 7 Anmälan om uteblivet svar på skriftlig fråga

Prot. 2018/19:17
15 november

Förste vice talmannen anmälde att följande fråga för skriftligt svar hade framställts och inte skulle besvaras:

den 14 november

2018/19:3 Vård för personer med missbruk och psykisk sjukdom

av *Jonas Eriksson* (MP)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 14.26.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 1 anf. 2 (delvis),
av ålderspresidenten därefter till och med § 1 anf. 11 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Debatt med anledning av budgetpropositionens	
avlämnande	1
Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	1
Anf. 2 FREDRIK OLOVSSON (S)	4
Anf. 3 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	5
Anf. 4 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	5
Anf. 5 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	6
Anf. 6 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	6
Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M).....	6
Anf. 8 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	9
Anf. 9 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	11
Anf. 10 ULLA ANDERSSON (V).....	12
Anf. 11 JAKOB FORSSMED (KD)	15
Anf. 12 MATS PERSSON (L)	18
Anf. 13 JANINE ALM ERICSON (MP)	20
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	22
§ 3 Utökning av antalet suppleanter	22
§ 4 Val av extra suppleanter	22
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	22
§ 6 Bordläggning	22
§ 7 Anmälan om uteblivet svar på skriftlig fråga	23
§ 8 Kammaren åtskildes kl. 14.26.	23